

Bestuurlijk toezicht 2023

Verslag ten behoeve van gouverneur Cathy Berx

INHOUD

1	TOEZICHT	3
1.1	Klachten	3
1.2	Meldingsplichtige besluiten	5
1.3	Adviesvragen	6
1.4	Audit lokale besturen	8
1.5	Eedaflleggingen burgemeesters	8
1.6	Eretekens	9
1.7	Tucht lokale mandatarissen	9
2	STRATEGISCHE PROJECTEN	9
2.1	Regiovorming	9
2.2	Fusies van gemeentebesturen	9
3	NIET-BESTUURSKUNDIGE TAKEN	10
3.1	Taxi- en VVB-dossiers	10

1 TOEZICHT

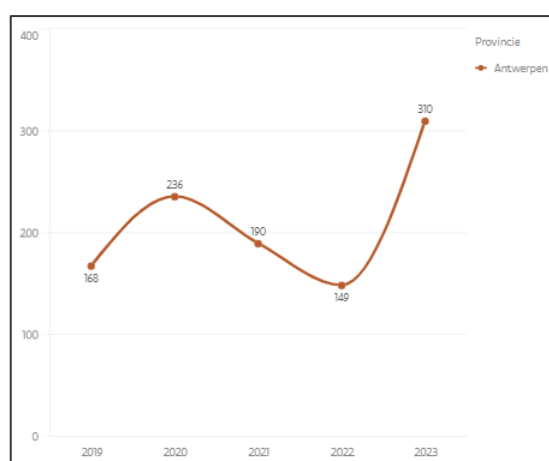
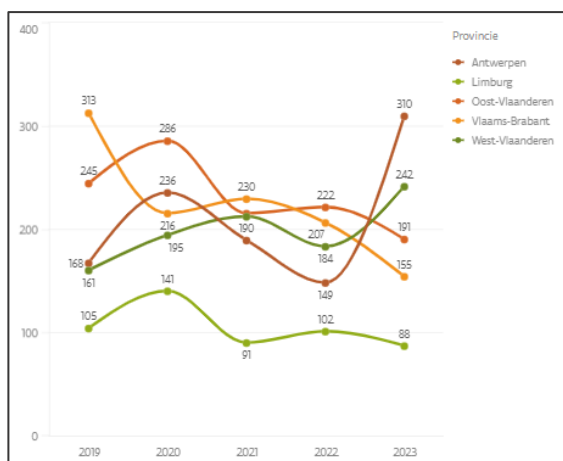
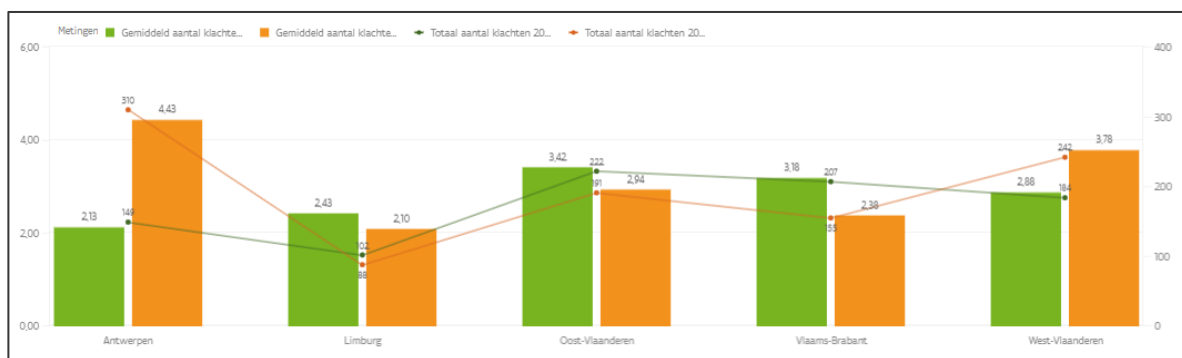
1.1 KLACHTEN

Het toezicht wordt voornamelijk uitgeoefend op basis van klachten van raadsleden of burgers tegen besluiten van het lokaal bestuur.

Klachten zijn echter niet altijd gericht tegen een besluit als dusdanig. Ook een handeling of een al dan niet optreden van bestuurders kan het voorwerp van een klacht zijn. Na onderzoek van het dossier kan een klacht resulteren in een vernietiging van een besluit, een brief met opmerkingen aan het bestuur of een brief zonder opmerkingen. In sommige gevallen is de toezichthoudende overheid niet bevoegd. Dan kan het volstaan om de klachtindiener door te verwijzen naar de bevoegde instantie.

Volgende grafieken tonen het totaal aantal klachten voor **Lokale Organisatie en Werking, Personeel en Lokale Financiën & Fiscaliteit** samen. De grafieken zijn gebaseerd op de beschikbare cijfers d.d. 15 januari 2024.

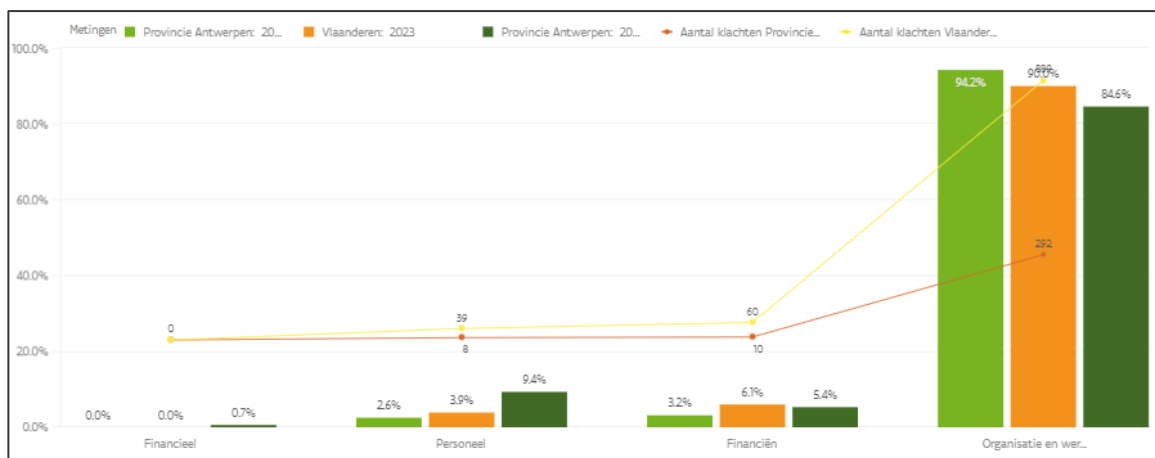
In **2023** werden in totaal **986 klachten** behandeld (oranje lijn). Antwerpen en West-Vlaanderen kenden een stijging in het aantal klachten, de 3 overige provincies een daling. In totaal is het aantal klachten (binnenlandafdelingen) t.o.v. 2022 gestegen (864). De verticale balken tonen het gemiddeld aantal klachten per gemeente.

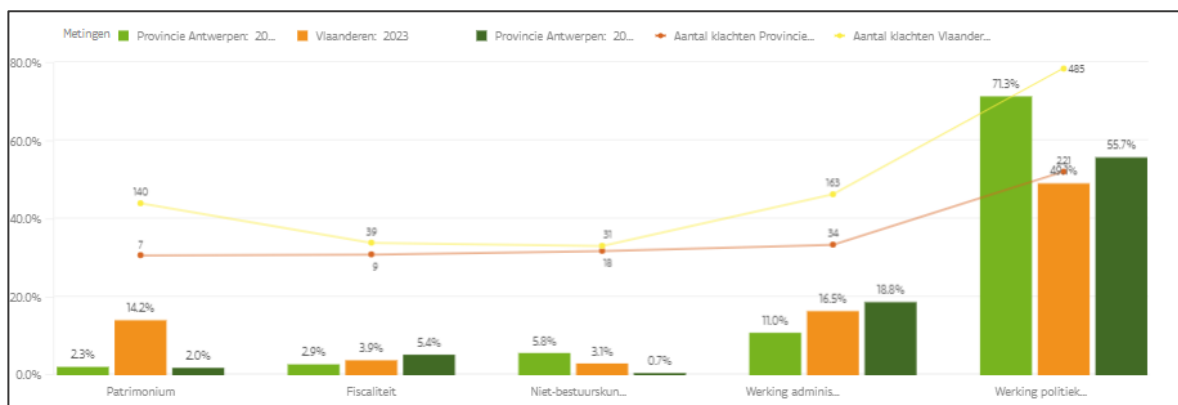
Het aantal klachtendossiers in **Antwerpen** nam in 2023 sterk toe. De grote stijging is te verklaren door o.m. de klachten die ingediend zijn tegen de gemeente Zwijndrecht n.a.v. de fusie met Beveren en Kruikeke.

Het merendeel van de klachten is voor de afdeling Lokale Organisatie en Werking, zij namen 94,2% of 292 van alle klachten voor hun rekening.

Opgesplits naar onderwerp is de top 5 in 2023: werking politieke organen, werking administratie, niet-bestuurskundige taken, fiscaliteit en patrimonium.

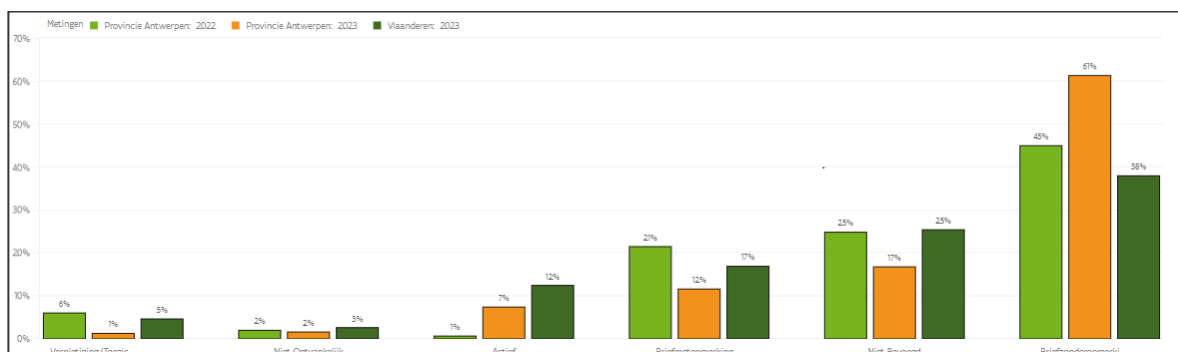

lichtgroen = aandeel Antwerpen 2023, donkergroen = aandeel Antwerpen 2022, oranje = aandeel Vlaanderen 2023

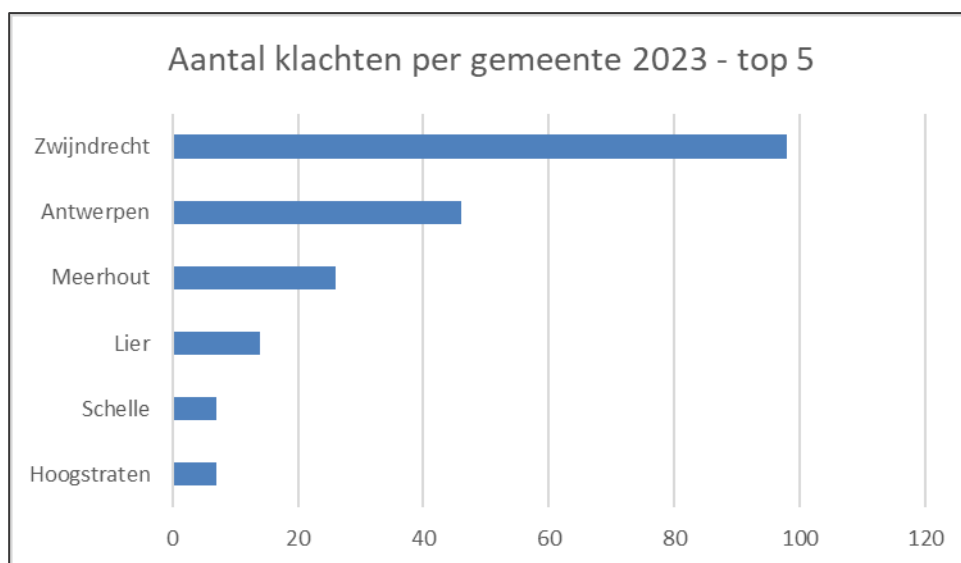

lichtgroen = aandeel Antwerpen 2023, donkergroen = aandeel Antwerpen 2022, oranje = aandeel Vlaanderen 2023

In 2023 resulteerde 1% van de ingediende klachten in Antwerpen tot een vernietiging (t.o.v 6% in 2022). In 17% van de klachten was de gouverneur niet bevoegd. 12% van de klachten resulteerde in een brief aan het bestuur met opmerkingen.

Onderstaande grafiek toont de top 5 besturen met het hoogst aantal klachtendossiers. Het volledig overzicht is als bijlage toegevoegd. Het hoog aantal klachten ingediend tegen het bestuur van Zwijndrecht is te verklaren door de klachten die n.a.v de fusie met Beveren en Kruibeke zijn ingediend.

1.2 MELDINGSPLICHTIGE BESLUITEN

De verplichte bekendmaking op de gemeentelijke webtoepassing maakt de informatie meteen ook digitaal beschikbaar voor de toezichhoudende overheid. Van een aantal beslissingen moet er ook melding gemaakt worden van de publicatie op de webtoepassing aan de toezichhoudende overheid. De meldingsplicht vervangt de oude inzendingsplicht. De publicatie en melding aan de toezichhoudende overheid start de termijn voor de uitoefening van het toezicht.

1.2.1 *Algemeen toezicht meerjarenplannen en aanpassingen*

De cijfers hebben betrekking op de meerjarenplannen 2020-2025 en de aanpassingen ervan die in 2023 zijn afgehandeld. Dossiers die werden ontvangen in 2022, maar afgehandeld in 2023, zijn ook meegeteld. De dossiers die eind 2023 werden ontvangen, maar pas in 2024 werden afgehandeld, zijn niet in de cijfers vervat.

	Gemeente- en ocmwbestuur + districten	Welzijnsvereniging	AGB	Totaal
Geen toezichtsmaatregel	87 + 7	16	60	170
Toezichtsmaatregel	0	0	0	0
Totaal	87 + 7	16	60	170

1.2.2 Goedkeuringstoezicht jaarrekeningen

Voor de jaarrekening gaat het om de rekeningen over het boekjaar 2022 of vroeger die in 2023 zijn afgehandeld. De jaarrekeningen 2022 of voorgaande boekjaren die zijn ontvangen in 2023, maar afgehandeld in 2024, zijn niet vervat in de cijfers.

	Gemeente- en ocmwbestuur + districten	Welzijnsvereniging	AGB	Totaal
Goedkeuring	70 + 9	15	52	146
Niet-goedkeuring	0	0	0	0
Totaal	70 + 9	15	52	146

1.2.3 Goedkeuringstoezicht jaarrekening eredienstbesturen

Voor de jaarrekening gaat het om de jaarrekeningen over het boekjaar 2022 of vroeger die in 2023 zijn afgehandeld. De jaarrekeningen 2022 of voorgaande boekjaren die zijn ontvangen in 2023, maar afgehandeld in 2024, zijn niet opgenomen in de cijfers.

Goedkeuring	370
Niet-goedkeuring	0
Totaal	370

1.2.4 Fiscale reglementen

Voor de fiscale reglementen gaat het om besluiten die in de loop van 2023 zijn geregistreerd bij ABB. Dit omvat ook besluiten die gemeld werden eind 2022 (laatste week) en pas geregistreerd zijn in 2023. Besluiten die gemeld werden eind 2023 (laatste week) maar begin 2024 werden geregistreerd zijn niet meegerekend.

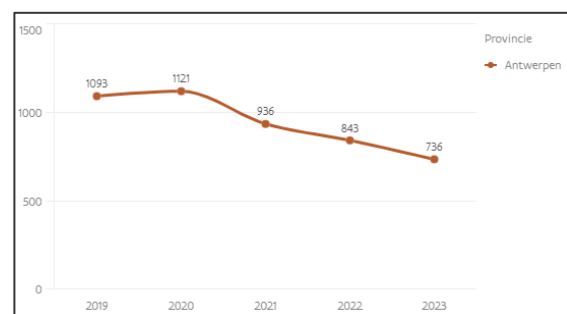
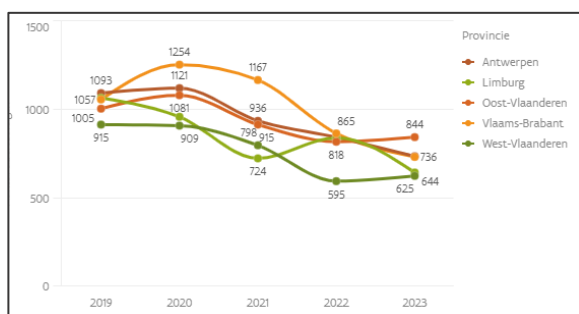
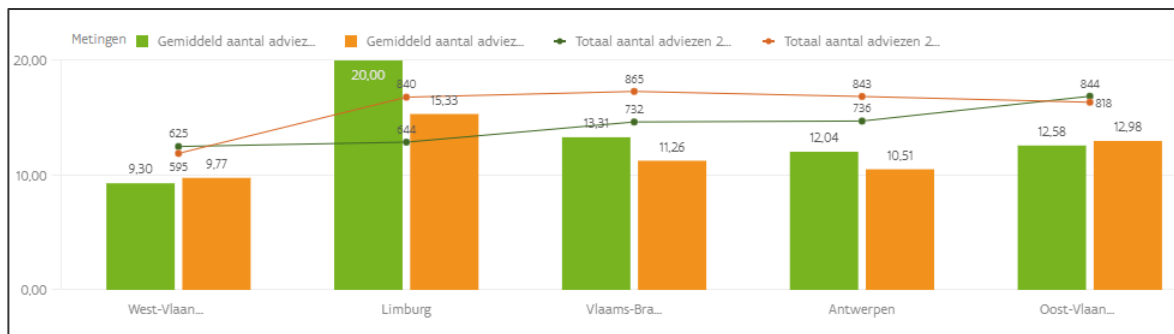
	Totaal
Geen toezichtsmaatregel	649
Geen toezichtsmaatregel, opmerking aan bestuur	45
Vernietiging	0
Totaal	694

1.3 ADVIESVRAGEN

Lokale besturen kunnen zowel bij de gouverneur als bij ABB terecht voor adviesvragen. Adviesvragen gaan veelal uit van de lokale besturen zelf, slechts een kleine minderheid van vragen wordt gesteld door mandatarissen of burgers.

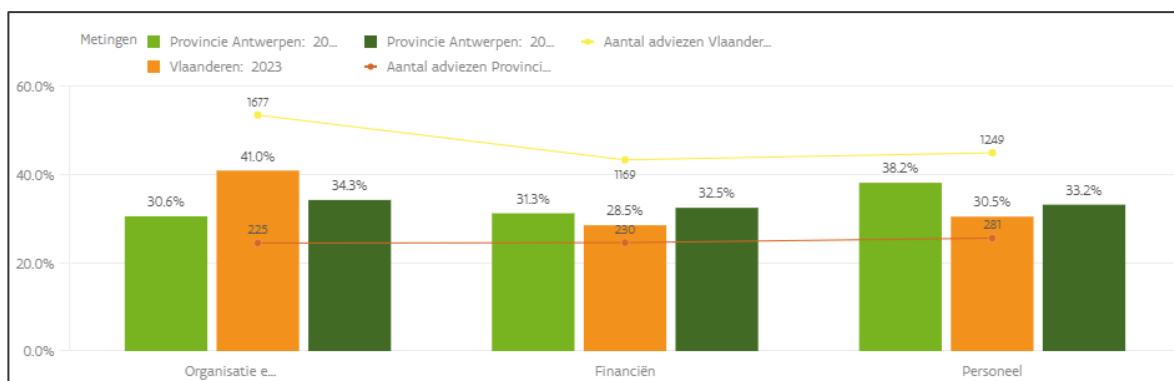
Volgende grafieken tonen het totaal aantal adviesvragen voor **Lokale Organisatie en Werking, Personeel en Lokale Financiën & Fiscaliteit** samen. De grafieken zijn gebaseerd op de beschikbare cijfers d.d. 15 januari 2024.

In 2023 werden in totaal **3581 adviesvragen** behandeld (groene lijn), een daling t.o.v. 2022 (3961, oranje lijn). In Oost- en West-Vlaanderen steeg het aantal adviesvragen weliswaar. De verticale balken tonen het gemiddeld aantal adviesvragen per gemeente.

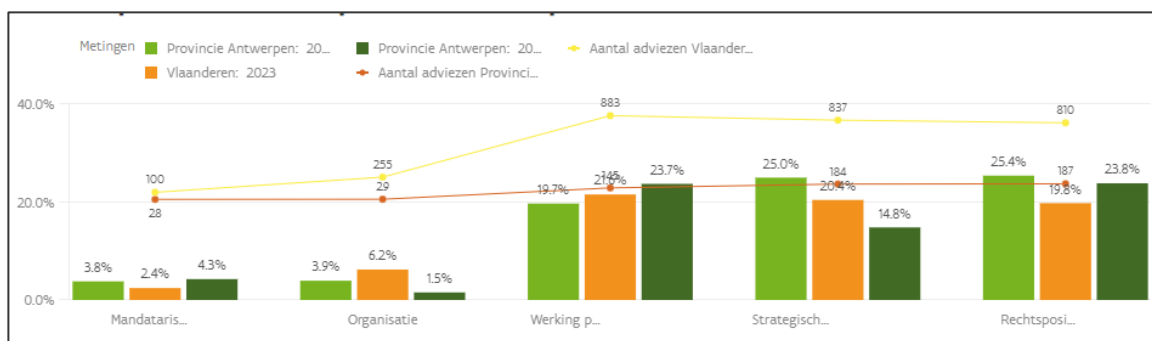
In totaal werden in **Antwerpen** 736 adviesvragen behandeld in 2023. 38% van de dossiers werd behandeld door het team Personeel.

Opgesplitst naar onderwerp is de top 5 van de adviesvragen als volgt: rechtspositieregeling, strategisch en financieel beheer, werking politieke organen, organisatie, mandatarissen.

lichtgroen = aandeel Antwerpen 2023, donkergroen = aandeel Antwerpen 2022

(noot: het totaal adviesvragen voor Vlaanderen is in deze grafiek hoger dan in de eerste grafiek. De adviesvragen over de onderwerpen die door andere afdelingen dan de provinciale afdelingen behandeld worden zijn hier in meegerekend.)

lichtgroen = aandeel Antwerpen 2023, donkergroen = aandeel Antwerpen 2022

1.4 AUDIT LOKALE BESTUREN

Sinds 1 januari 2014 voert Audit Vlaanderen audits uit bij (onder meer) lokale en provinciale besturen. Als onafhankelijke en objectieve partner wil Audit Vlaanderen de lokale besturen ondersteunen bij de beheersing van financiële, wettelijke en organisatorische risico's. Het evalueren van de organisatiebeheersing van de lokale besturen gebeurt met vier verschillende soorten audits: organisatie-audits, thema-audits, detectie-audits en forensische audits. Wanneer Audit Vlaanderen bij een gemeente- of OCMW-bestuur een schending van het recht vaststelt, wordt dit meegedeeld aan de minister van Binnenlands Bestuur. Indien het dossier door Audit Vlaanderen ook wordt overgemaakt aan de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie ontvangt de gouverneur een kopie van het auditrapport. De minister verzoekt de gouverneur het betrokken bestuur uit te nodigen voor een persoonlijk gesprek over de noodzakelijk te nemen maatregelen. Bij deze rapporten gebeurt het initiëren van het verscherpt toezicht steeds door de minister. Er is dus geen initiatiefrecht meer voor de gouverneur.

Na het gesprek met het betrokken bestuur kan de gouverneur van mening zijn dat het verscherpt toezicht nodig blijft. In dat geval legt de gouverneur bijkomende maatregelen op waaraan het bestuur moet voldoen. De regelgeving somt niet de maatregelen op die als verscherpt toezicht kunnen opgelegd worden. De gouverneurs zijn bijgevolg vrij in het opleggen van maatregelen die volgens hen noodzakelijk zijn om aan de vastgestelde onregelmatigheid te remediëren.

De gouverneur heeft in opdracht van de minister, bevoegd voor Binnenlands Bestuur, in 2023 één lokaal bestuur uitgenodigd voor een eerste overleg, naar aanleiding van vaststellingen tijdens een forensische audit.

Bovendien hield de gouverneur, in het kader van verscherpt toezicht, vier opvolgingsgesprekken met een lokaal bestuur.

In 2023 werden vijf trajecten van verscherpt toezicht afgerond.

1.5 EEDAFLEGGINGEN BURGEMEESTERS

Na de ondertekening van hun benoemingsbesluit door de minister van Binnenlands Bestuur, leggen de burgemeesters de eed af in handen van de gouverneur. In 2023 legde één waarnemend burgemeester de eed af in handen van de gouverneur.

gemeente	naam	voornaam	datum eedaflegging	startdatum mandaat
Herentals	Michielsens	Jan	21/11/2023	21/11/2023

(In bepaalde gevallen werd de nieuwe procedure gevolgd met eedaflegging in handen van de voorzitter van de gemeenteraad, bvb. na een motie van wantrouwen. In deze dossiers bracht de provinciegouverneur een advies uit met oog op benoeming, maar werd de eed afgelegd bij de gemeenteraadsvoorzitter. Deze eedafleggingen zijn niet opgenomen in bovenstaande lijst.)

1.6 ERETEKENS

De gouverneur geeft advies over voorstellen tot toekenning van onderscheidingstekens (burgerlijke eretekens en eretekens in de Nationale Orden).

Type aanvraag	Aantal	Gunstig	Ongunstig
Nationale Orden (gewoon personeel + mandatarissen)	2	2	-
Burgerlijk Eretiken (gewoon personeel + mandatarissen)	4	4	-
Geneesheren (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu)	-	-	-
Koninklijke Vlaamse Voetbalbond (BLOSO)	-	-	-
Fanfares (Agentschap Overheidspersoneel)	1	1	-

1.7 TUCHT LOKALE MANDATARISSEN

In overeenstemming met het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2018 houdende het statuut van de lokale mandataris kan de provinciegouverneur van de Vlaamse Regering de opdracht krijgen om een tuchtonderzoek te voeren, een tuchtverslag op te maken en een tuchtdossier samen te stellen. De gouverneur geeft in dat geval een advies over het gepaste gevolg dat volgen haar aan de feiten moet worden gegeven. Daarnaast formuleert de gouverneur ook een voorstel van straf als zij voorstelt om een tuchtprocedure op te starten.

In de loop van 2023 heeft de gouverneur geen dergelijke onderzoeksopdrachten uitgevoerd.

2 **STRATEGISCHE PROJECTEN**

2.1 REGIOVORMING

ABB ondersteunt de gouverneur op het vlak van regiovorming. Naast een centraal toegangspunt (regiovorming@vlaanderen.be) is er voor elke provincie ook een provinciaal contactpunt. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor de gouverneur bij vragen over regiovorming.

2.2 FUSIES VAN GEMEENTEBESTUREN

Eind 2023 waren er 13 trajecten waar de gemeenteraden de definitieve beslissing tot fusie genomen hebben. Een van die trajecten bevindt zich in Antwerpen: Antwerpen-Borsbeek. Daarnaast is er een provinciegrensoverschrijdend traject met een gemeente in de provincie Antwerpen: Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht. ABB houdt de gouverneur op de hoogte van de stand van de fusietrajecten.

ABB ondersteunt de gouverneur op het vlak van fusies. Naast een centraal toegangspunt (fusies@vlaanderen.be) is er voor elke provincie ook een provinciaal contactpunt. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor de gouverneur bij vragen over fusies.

3 NIET-BESTUURSKUNDIGE TAKEN

Kleinschalige niet-bestuurskundige dossiers worden in regel behandeld en opgevolgd door de Vlaamse Dienst van de gouverneur. De taakstelling is beschreven in een nota aan de Vlaamse Regering (VR 2011 2312 DOC.1423/1). ABB bouwt gestaag haar ondersteunende rol in deze dossiers af. Sporadisch doet de gouverneur nog een beroep op ABB.

3.1 TAXI- EN VVB-DOSSIERS

Sinds 1 januari 2020 valt het taxivervoer onder het decreet van 29 maart 2019 betreffende het individueel bezoldigd personenvervoer i.p.v. het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg. In het nieuwe decreet van 29 maart 2019 is geen rol meer weggelegd voor de provinciegouverneurs bij procedures tegen beslissingen over de weigering, schorsing of intrekking van een taxivergunning. In het nieuwe decreet is de taxivergunning niet langer beperkt tot de gemeente, waar de vergunning werd toegekend, maar geldig voor het ganse Vlaamse grondgebied. De regeling rond oneigenlijk gebruik van de taxivergunningen is bijgevolg weggefallen.

Het nieuwe decreet voorziet wel in een overgangsbepaling (artikel 43) voor exploitanten die hun activiteiten nog uitvoeren op basis van een vergunning, verleend krachtens het oude decreet. In die gevallen kan er wel nog aangeklopt worden bij de provinciegouverneurs (zowel beroep tegen beslissingen over de weigering, schorsing of intrekking van de vergunningen en klachten over oneigenlijk gebruik van de vergunning).

In 2023 werden geen dossiers behandeld.

Bijlage: overzicht aantal klachten per bestuur 2023

Bestuur	Aantal dossiers
Zwijndrecht	98
Antwerpen	46
Meerhout	26
Lier	14
Hoogstraten	7
Schelle	7
Mechelen	6
Boechout	5
Borsbeek	5
Brecht	4
Essen	4
Kapellen	4
Rijkevorsel	4
Schoten	4
Bornem	3
District Ekeren	3
District Merksem	3
Geel	3
Heist-Op-Den-Berg	3
Mortsel	3
Nijlen	3
Rumst	3
Turnhout	3
Willebroek	3
Bonheiden	2
Brasschaat	2
District Deurne	2
Edegem	2
Grobbendonk	2
Kasterlee	2
Kontich	2
Laakdal	2
Lint	2
Mol	2
Puurs-Sint-Amands	2
Ranst	2
Aartselaar	1
Agb Vespa - Vastgoedbeheer En Stadsprojecten Antwerpen	1
Arendonk	1
Balen	1
Beerse	1

Boom	1
Dessel	1
Hemiksem	1
Herentals	1
Herselt	1
Hove	1
Hulshout	1
Igean Dienstverlening	1
Kerkfabriek St.-Niklaas Niel Van As	1
Lille	1
Merksplas	1
Oud-Turnhout	1
Pidpa	1
Putte	1
Retie	1
Stabroek	1
Westerlo	1